

לאַבְרָם וְגו'. מַנִּין הִיָּה יוֹדֵעַ, שְׁהָרִי לֹא כְּתוּב פֶּאֶן כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר בְּאַבְיִמְלֶךְ, שְׁכְּתוּב וְעֵתָה הָשֵׁב אֶשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְגו', וְכֵן לֹא אָמַר לוֹ דְּבַר?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָרִי כְּתוּב עַל דְּבַר שְׂרֵי אֶשֶׁת אַבְרָם. שְׁכָף הָיוּ אוֹמְרִים לוֹ: עַל דְּבַר שְׂרֵי אֶשֶׁת אַבְרָם. שְׁהָרִי לֹא הִיָּה מְדַבֵּר עִמּוֹ כְּמוֹ שְׁמְדַבֵּר עִם אַבְיִמְלֶךְ, אֲלֵא בְּדַבְרֵי זֶה נִתְבָּאָר וְלֹא יוֹתֵר: הַמְּפָה הַזֶּה הִיא עַל דְּבַר שְׂרֵי אֶשֶׁת אַבְרָם. וְלֹא הִיָּה מְדַבֵּר [וְהָ] עִמּוֹ. אִז [וְהָ] יָדַע שְׂדוֹ אֶשְׁתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הִיא. מִיָּד - וַיִּקְרָא פְּרָעָה לְאַבְרָם וַיֹּאמֶר וְגו'.

וַיֵּצֵא עָלָיו פְּרָעָה אֲנָשִׁים, לָמָּה? כְּדִי שְׁלֹא יִקְרַב אָדָם לָהֶם לְהִרְעֵ לָהֶם. וַיִּשְׁלַחוּ אֹתוֹ, לְוַיָּה עֲשׂוֹ לוֹ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כִּף אֶתָּה עֲתִיד לַעֲשׂוֹת לְבָנָיו, אֶתָּה תְּלוּיָה אוֹתָם מֵאַרְצָךְ, שְׁכְּתוּב (שְׁמוֹת י"ג) וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרָעָה אֶת הָעָם, שְׁלוּיָה אוֹתָם מִכָּל אֶרֶץ.

אָמַר רַבִּי אַבְא, כָּל כִּף לָמָּה הַזְּדַמֵּן לְאַבְרָהָם וּלְמָה הַצְּטָרָךְ? אֲלֵא כְּדִי לְגַדֵּל אֶת שְׁמֵם שֶׁל אַבְרָהָם וְשִׁרָה בְּעוֹלָם, שְׁאַפְלוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁהֵם מְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם, וְלֹא יִכּוֹל הִיָּה אָדָם לְהַנְצִיל מֵהֶם, הַתְּגַדֵּל אַבְרָהָם וְהַתְּעַלָּה לְמַעְלָה. זֶהוּ שְׁכְּתוּב וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. לְאַיִזָּה מְקוֹם? הַנְּגַבָּה

[וְכֵן זֶה הוּא וְאֶשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ? אֲלֵא לְהוֹדִיעַ שְׁלֹא גָלוּ מִכֵּן דְּבַר מֵאוֹתָן מִתּוֹת שְׁתָּנוּ לוֹ בְּשִׁבְלֵי שְׁרָה שְׁתַּחֲוֶיָה לְמֶלֶךְ].

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאָה, הַכֵּל הוּא סוֹד שֶׁל חֻכְמָה, וְרִמְזוּ פֶּאֶן בְּחֻכְמָה וְהַדְּרָגוֹת שְׁלֵמָטָה שְׁאַבְרָהָם יָרַד לְעַמְקֵם וַיֵּדַע אוֹתָם, וְלֹא נִדְּבַק בָּהֶם, וְשָׁב לְפָנָי

רְבוּנוּ, וְלֹא הִתְפַּתָּה בָּהֶם כְּאִדָּם שְׁכַפְּאֶשׁר הִגִּיעַ לְדִרְגָּה הִיא הַתְּפַתָּה בְּנִחְשׁ וְגִרְם מוֹת לְעוֹלָם. וְלֹא הִתְפַּתָּה כְּמוֹ נֹחַ, שְׁכַפְּאֶשׁר יָרַד וְהִגִּיעַ לְדִרְגָּה הִיא מֵה פְּתוּב? (בְּרַאשִׁית ט) וַיִּשְׁתֵּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר

מִנְּא הָיָה יָדַע, דִּהָא לֹא כְּתוּב הִכָּא כְּמָה דְאַתְמָר בְּאַבְיִמְלֶךְ דְּכְּתוּב וְעֵתָה הָשֵׁב אֶשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְגו', וְהִכָּא לֹא אָמַר לִיה מִדִּי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק הָא כְּתוּב עַל דְּבַר שְׂרֵי אֶשֶׁת אַבְרָם. דִּהָכִי הוּוּ אָמַרִי לִיה, עַל דְּבַר שְׂרֵי אֶשֶׁת אַבְרָם. דִּהָא לֹא הָיָה מְמַלִּיל עִמָּיה כְּמָה דְמְמַלִּיל בְּאַבְיִמְלֶךְ, אֲלֵא בְּמַלְהָ דָא אֶתְמָר וְלֹא יִתִיר, מְכַתְּשָא דָא עַל דְּבַר שְׂרֵי אֶשֶׁת אַבְרָם אִיְהִי, וְלֹא הָיָה מְלִיל (דָא) עִמָּיה, כְּדִין יָדַע (הוּא) דִּהָא אֶתְתִּיָה דְאַבְרָהָם אִיְהִי, מִיָּד וַיִּקְרָא פְּרָעָה לְאַבְרָם וַיֹּאמֶר וְגו'.

וַיֵּצֵא עָלָיו פְּרָעָה אֲנָשִׁים. לָמָּה בְּגִין דְלֹא יִקְרַב בַּר נֶשׁ בְּהוּ לְאַבְאֶשָׁא לוֹן. וַיִּשְׁלַחוּ אוֹתוֹ, לְוַיָּה עֲבָדוּ לִיה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם. אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכִי אֲנִי זְמִין לְמַעַבְדַּ לְבָנוּי אֶת תּוֹזִיף לוֹן מֵאַרְעָךְ דְּכְּתוּב, (שְׁמוֹת י"ג) וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרָעָה אֶת הָעָם דְּאוֹזִיף לוֹן מִכָּל אֶרֶעִיָה. אָמַר רַבִּי אַבְא כָּל כִּף לָמָּה אַזְדַּמֵּן לִיה לְאַבְרָהָם וּלְמָאִי אִיצְטְרִיךְ, אֲלֵא בְּגִין

לְגַדֵּל אֶת שְׁמֵיהּ דְאַבְרָהָם וְשִׁרָה בְּעַלְמָא, (ד' ט"ז ע"א) דְאַפִּילוּ בְּמִצְרַיִם דְאַנּוֹן חֲרָשֵׁי עַלְמָא וְלֹא הָיָה יְכִיל בַּר נֶשׁ לְאַשְׁתִּיב מִנִּיָּהוּ. אֶתְגַּדֵּל אַבְרָהָם וְאַסְתַּלִּיק לְעִילָא הָדָא הוּא דְכְּתוּב וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם, לְאַן אֶתֵר הַנְּגַבָּה. (וּמָאִי הוּא וְאֶשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ, אֲלֵא לְאוֹדְעָא וְלֹא גָלוּ מִנֵּיהּ מִדְּעַם מֵאַנּוֹן מִתְּנֵן דִּתְבִּיבּוּ לִיה כְּדִיל שְׁרָה דִתְהָא לְמַלְכָא)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, כְּלָא רְזָא דְחֻכְמָתָא אִיְהוּ, וְקָא רְמֵזוּ הִכָּא בְּחֻכְמָתָא וְדִרְגִין דְלִתְתָא דְקָא נְחִית אַבְרָהָם לְעוֹמְקֵיָא דְלְהוֹן וַיֵּדַע לוֹן, וְלֹא אֶתְדַבֵּק בְּהוּ, וְתַב לְקָמִי מְרִיָה. וְלֹא אֶתְפַּתָּא בְּהוּ כְּאִדָּם

רְבוּנוּ, וְלֹא הִתְפַּתָּה בָּהֶם כְּאִדָּם שְׁכַפְּאֶשׁר הִגִּיעַ לְדִרְגָּה הִיא הַתְּפַתָּה בְּנִחְשׁ וְגִרְם מוֹת לְעוֹלָם. וְלֹא הִתְפַּתָּה כְּמוֹ נֹחַ, שְׁכַפְּאֶשׁר יָרַד וְהִגִּיעַ לְדִרְגָּה הִיא מֵה פְּתוּב? (בְּרַאשִׁית ט) וַיִּשְׁתֵּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר

ויתגל בתוך אהלה. אהלה
כתוב בה"א.

אבר באברהם מה כתוב?
ויעל אברם ממצרים. שעלה
ולא ירד, ושב למקומו לדרגה
עליונה שנדבק בה
כבראשונה. והמעשה הזה
היה כדי להראות החכמה
שהתקיים בקיום שלם כראוי
לו ולא התפתה, ועמד בקיום
ושב למקומו. הנגבה - זה
הדרום, הדרגה העליונה
שנאחז בה כבראשונה,
שכתוב הלוח ונסוע הנגבה.
אף כאן הנגבה - מקום
שנדבק בו בראשונה.

בא ראה סוד הדרך, אם אברם
לא ירד למצרים ולא יצטרף
שם בראשונה, לא יהיה חלק
גורלו בקדוש-ברוך-הוא. כמו
זה לבניו, פשרצה הקדוש
ברוך הוא לעשות לו [ר"א להם]
עם אחד, עם שלם, ולקרובם
אליו, אם לא ירדו בראשונה
למצרים ולא יזדככו שם, לא
היו העם היחיד שלו. כמו כן
אם לא נתנה הארץ הקדושה
לכנען בראשונה וישלט בה,
לא היתה הארץ חלקו וגורלו
של הקדוש ברוך הוא, והכל
סוד אחד.

רבי שמעון היה הולך בדרך,
והיה עמו רבי אלעזר בנו,
ורבי אבא ורבי יהודה. בעודם
הולכים, אמר רבי שמעון,
תמהני איך בני העולם לא
משגיחים לדעת דברי תורה
ועל מה עומדים. פתח ואמר,
(ישעיה כו) נפשי אויתך בלילה
אף רוחי בקרבי אשחרך.
הפסוק הזה בארוהו ובארנו
אותו.

אבר בא ראה, נפש האדם,
כשהוא עולה למטתו, יוצאת

דכד מטא לההוא דרגא אתפתא בנחש וגרים
מותא לעלמא. ולא אתפתא כנח דכד נחת
ומטא לההוא דרגא מה כתיב, (בראשית ט) וישת מן
היין וישכר ויתגל בתוך אהלה. אהלה כתיב
בה"א.

אבר באברהם מה כתיב ויעל אברם ממצרים.
דסליק ולא נחית, ותב לאתריה לדרגא
עלאה דאתדבק ביה בקדמיתא. ועובדא דא
הוה, בגין לאחזאה חכמתא דאתקיים בקיומא
שלים פדקא חזי ליה ולא אתפתא וקם בקיומא
ותב לאתריה. הנגבה, דא דרום דרגא עלאה
דאתאחיד ביה בקדמיתא דכתיב הלוח ונסוע
הנגבה. אוף הכא הנגבה, אתר דאתדבק ביה
בקדמיתא.

תא חזי, רזא דמלה, אי אברם לא ייחות
למצרים ולא יצטרף תמן בקדמיתא. לא
יהא חולק עדביה בקדשא בריך הוא. פגוונא
דא לבנוי כד בעא קדשא בריך הוא למעבד
ליה (ר"א לון) עמא חדא עמא שלים ולקרבא לון
לגביה, אי לא נחתו בקדמיתא למצרים ולא
יצטרפון תמן, לא הוו עמא יחידא דיליה.
פגוונא דא אי לא אתייהיבת ארעא קדישא
לכנען בקדמיתא וישלוט בה לא הות ארעא
חולקיה ועדביה דקדשא בריך הוא. וכלא רזא
חדא.

רבי שמעון הוה אזיל בארחא, והוה עמיה
רבי אלעזר בריה ורבי אבא ורבי יהודה.
עד דהוו אזלי, אמר רבי שמעון תוהנא היך
בני עלמא לא משגיחין למנדע מלי דאורייתא
ועל מה קיימי. פתח ואמר, (ישעיה כו) נפשי
אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך, האי
קרא אוקמוה ואוקימנא ליה.

אבר תא חזי, נפשא דבר נש, כד סליק